

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOYS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

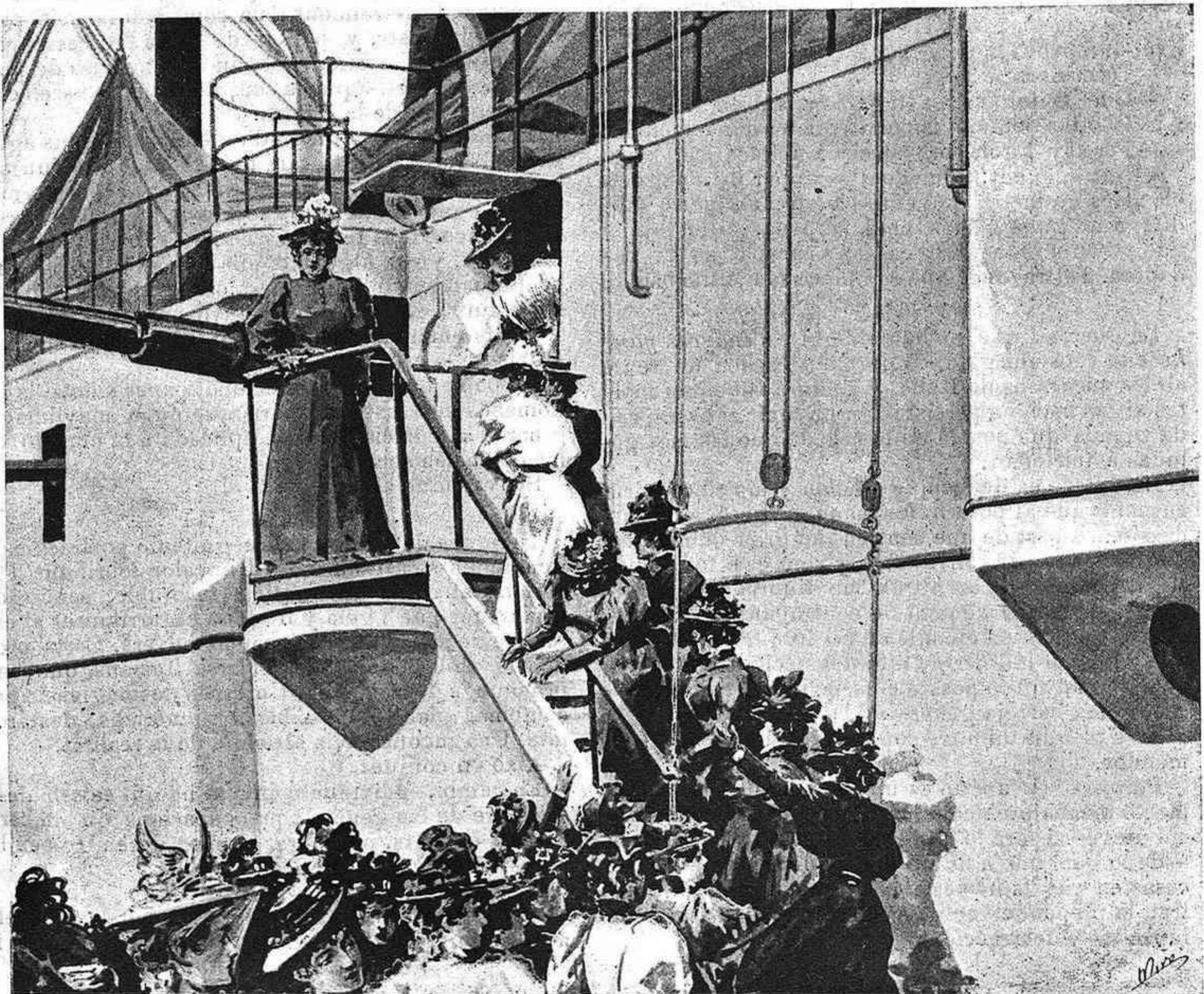
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fera de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

¡A CUBA!

Ja que 'ls homes que ho manegan
ho portan ab tanta calma

¡á veure si las senyoras
ho arreglarán ab més alma!

CRONICA

LA GUERRA

Se pot dir de la guerra lo que 'l refrán diu de la pedra: «que quan es fora de la má no se sab ahont vá.»

Aixó en quant als seus resultats definitius.

Mes per lo que respecta als seus efectes immediats no'n causa pochs una guerra d'accidents, de trastorns y de mudansas, lo mateix en las nacions qu' en las familias!...

No fa encare quinze días que 'l mon enter seguía embabiecat los successos que s' están desarrollant entre 'ls yankees y 'ls espanyols al extrem Orient y al extrem Occident (la guerra actual es molt amiga dels extrems), quan tot de un plegat, van sentir-se á Europa 'ls pitos dels serenos.

—¡Holal!—va dir tothom—¿ahont es el foch?

—Al districte de Italia... barri de Milán.

—¿Y es gros?

—¡Iremebundo. Lo poble s' ha tirat al carrer, ha alsat barricadas per tot arreu, y s' ha armat la de Déu es Cristo.

—¿Y á qu' es degut aquest desori?

—Res: conseqüencias de la guerra entre Espanya y 'ls Estats Units.

—¿Y l' Italia s' hi embolica? ¿Y s' matan italiáns ab italiáns? No ho veig prou clar.

—Donchs res mes fácil d' entendre. Una de las primeras conseqüencias de la guerra hispano-americana ha sigut un encariment considerable en lo blat; la falta de pá ó mes ben dit la insuficiencia de medis per comprarne ha ocasionat una exacerbació de la gana... Y de la gana á la desesperació no hi va mes que un pas, y de la desesperació á la bu-llanga, á penas mitj.

—De manera...

—Que 'ls italians tenen gana y s' tiran al carrer. Aixís ho fan sempre 'ls pobles quan están famélichs.

—Pero ¿y 'l govern s' atreveix á atacarlos?

—Naturalment: no podentlos atipar de llonguets els atipa de metralla. Veure badallar als seus súbdits, á tot govern sensible li fa pena, y lo primer que procura en aquests cassos es acabar ab la badallera. Tot revoltós que cau mort, fa l' últim badall.

**

La guerra á que 'ns han obligat els senyors yankees te cops amagats, conforme s' acaba de veure ab los successos de Italia, y s' anirá veient si mol- tas altrás nacions persisteixen en tenir salivera, cada vegada que pensin en la tallada que las mes go- ludas ambicionan.

La tallada es de las que creman y molt be podria succehir que al posarhi las mans á sobre s' escal- dessin... á part de que sent en tan gran número las que s' donan per convidadas, y sent casi totas ellas rivals las unas de las altrás, no tindria res d' ex- trany que en un moment de contrapunt y de des- pit, se traguessen els ulls ab las forquillas.

Ab lo qual la guerra entre dos nacions una de las quals ha fet tot lo possible per evitarla, se converti- ría en una barreja general.

Vels'hi aquí un altre cop amagat y dels mes tre- mendedos.

Pero aixó encare no es un fet, sino una amenssa mes ó menos problemática. Respecte á la conflagra- ció universal será lo que Déu vulga, si es que Déu —de lo qual me'n dipto molt—se fica en aquestas cosas en que 'ls homes creats á la seva imatge, mos- tran la preponderancia de sos fréstechs instints de rapacitat y destrucció.

En l' estat actual, la guerra fa sentir lo pes mes feixuch dels seus efectes sobre las dos nacions que la sostenen. No sé á punt fixo lo que succehirá als Estats Units, pero lo que passa á Espanya ho ve- yém tots, ho sentím tots y ho anirém veient y sen- tint mes cada día.

Diguém com els moros:—Havía de ser: estava escrit.

**

No hi ha cap necessitat de que s' presenti á la vista de Barcelona cap esquadra enemiga, amenas- santnos ab la boca dels seus canóns formidables, perque, ¿qué podrian fer al cap-de-vall? ¿Exigir que 'ls paguessim bitllo bitllo algúns milións dintre de un curt plasso? No donaríam un céntim: al contrari, respondríam:—Si voleu diners, veniuos á cobrar y 'ns veurém las caras.

Davant de aquesta resposta, naturalment enjega- rían sobre la ciutat las pessas d' artillería de gran alcáns, evitant que las baterías de la costa pogues- sen arribar als seus barcos. ¿Y qué? Veritat que 'l caseriu de Barcelona sofriria algúns danys; en tal cas mes feyna pels paletas y 'ls manobras. ¡Quína ganga per l' art de la construcció! De aquesta feta potser encare realisaríam la reforma de casco antich que fa tants anys que s' remena sense adelantar ni un pas.

De manera qu' en rigor no fora tant de témer com sembla á primera vista un atach imprevist, una bur- sada dels nostres enemichs.

Mes perjudicis ocasiona la guerra en son conjunt qu' en sos accidents. L' estat d' alarma y de in- quietut, l' amenssa constant de la paralisació dels traballs, la depreciació del crédito, la pujada dels cambis, la carestía de las primeras materias de la industria, lo retraiement dels compradors dels pro- ductes elaborats, y per fi de festa l' escassés y si no l' escassés lo preu excessiu dels articles de pri- mera necessitat: aquests son, de moment los efec- es mes sensibles de la guerra.

Hi ha un gran número d' enemichs que 'ns agre- deixen, que 'ns hostilisan, que no 'ns deixan un mo- ment de sossego, sense que 'ns hi poguém tornar, perque aquests enemichs son invisibles y no oferei- xen blanco. Y 'ls tenim á casa, y s' barrejan entre nosaltres, y son algúns d' ells tan subtils que fins se diluheixen ab l' atmósfera que respirém, ficant- se'ns dintre dels pulmóns y envenenantnos la sanch. Aquests enemichs son coneguts ab lo nom de mi- crobis de la crisi.

Lo poble que n' está inficionat experimenta 'ls fe- nómenos mes extraordinaris que puga may imagi- ginarse la ciencia política aplicada á la curació de las dolencias socials.

Senyalemne alguns.

**

Té raptos d' entussiasme seguits de postracions y defalliments casi mortals. Un calor febril que 'l fa esclatar al rebre una noticia favorable, seguit de una fredor que 'l gela y li dona esgarrifansas al en- terarse de algun aconteixement advers. Certa pro- pensió molt marcada á forjarse ilusions, que ben prompte s' desvaneixen. Un excés de imaginació per combinar plans impossibles, quimérics, destaro- tats. Una inconciencia absoluta de la realitat.

Aixó en conjunt.

En cambi, individualment, hi ha qui se sab des- entendre de las generals preocupacions qu' embar- gan els esperits, per obrar ab mes desembrás en la realisació dels seus propósitos.

A riu revolt, ganancia d' egoistas.

Son aquests els explotadors, els agiotistas, els acaparadors, els que cap reparo tenen en munyir

PRESSUPOSTOS MUNICIPALS

—Ja están aprobats?

—Si senyora; en una sola nit. Aixó dels quartos ho despatxém molt depressa.

fins arrancarli sanch, á la vaca tísica de las calamitats públicas.

En lo negoci son uns verdaders *yankees*, que han declarat la guerra á las butxacas agenas. Y lo mateix que 'ls *yankees* al rompre las hostilitats no respectan cap ley divina ni humana, y van á la seva sense vacilacions, ni remordiments, mal tingui de ofegarse tothom, mentres ells surin.

Els son els que promouhen la puja dels cambis y la depreciació dels valors públichs; ells son els que acaparan las sustancias alimenticias y las encareixen; ells son, en fi, 'ls que monopolisan las primeras materias de las industrias, rendint la producció y 'l treball al arbitre de la seva omnímada voluntat.

Tatxeulos de anti-patriotas, motejeulos de juheus y 'us respondrán ab la major frescura:

—¿Que no ho sabiau? Els juheus no tenim patria.

Hi ha que deixarlos fer: las lleys no 'ls alcansan: treballan á cubert de las prescripcions legals. Y si algun día l' indignació popular....

—¿Qué?—preguntan quadrartse.—¿Hi ha ningú

qu' estiga mes segur que nosaltres? Las autoritats ens amparan: la forsa pública 'ns guarda las espalllas. Per lo tant molt cuidado, que en aquest mon —y á Milán s' acaba de veure ara mateix—pot mes un fart que mil dejuns.

Aixó es la guerra, la qual té un radi d' acció molt mes extens de lo que sembla á primera vista.

No la fan sols els soldats dispuestos á morir per la patria, en cumpliment del mes august, del mes noble y generós dels debers: la fan també—y es potser aqueixa guerra mes cruel que l' altra—molts homes que no vesteixen uniforme, ni empunyan fusell. Guerra sórdida, implacable y sense gloria, ocasionadora de numerosas baixas en las legions de la vida, y de moltas víctimas que sufren en la miseria, que s' asfixian lentament, que moren en l' obscuritat, per no poder resoldre 'l problema de viure honradament ab lo fruyt de son treball.

Aquesta, aquesta es la verdadera guerra.

P. DEL O.

INVITACIÓ

—¿Volen una copa de vi nacional?
Pues no s' entretinguin; pujin aquí dalt.

EN ALTA MAR

—Si á mitja nit se t' aparegués un nort-americá
¿qué farías?

—Li diria: Bona nit, porch.

A LA MEVA BALLADORA

Dedicat á la Societat EL CHAMBERGO (Xatos Antics)

Qu' ets la balladora que vals més pessetas
de la societat,
be prou que ho demostra l' aixám de corridos
que t' está voltant.

Y no vull que creguis que lo que t' dich ara
siga perque t' vulga la cara rentar,
t' ho dich perque ho sento.... que ho diuen els altres;
t' ho dich perque vals.

Pregúntaho als socis que tots se disputan
per tenir la ditxa d' oferirte 'l bras,
y formar *corrillos* alabant ta cara,
tots los de la Junta, inclús los vocals.

Puig ahí á la tarde, van assegurarame,
que d' una mirada que tú 'ls vas donar,
n' hi ha quatre que jeuhen y segons lo metje,
no 'n surtirán pas.

Dígaho 'l pianista que tocant s' encanta,
donatnos mazurcas ab compás de valz,
y 'l pobre confessa que per més que toca,
no hi pot tocar may

Mira á las amigas que 's moren d' enveja,
y ab la vista sempre t' estant devorant,
puig tens á la cara dos ulls que parlan
pero.... parlan per alt.

Y n' es tant potenta la teva mirada,
que hasta arribo á creure sense exagerar,
que si tú t' hi empenyas, d' una llambregada,
disols no un *sorbete*, una societat.

Y en fi, basta dirte per estalviarame
tan joyosas gracias anar recordant,
que has fet que 'l que firma, siga lo teu súbdit,
siga 'l teu vassall.

Mana lo que vulguis: exigeixme prompte,
tots los sacrificis, los perills més grans;
per tú sense pór, á Cuba per terra....
d' escudellas, vaig.

Y si aquest viatge no es prou garantia,
per ferte contenta, fins me veig capás,
d' agafar los trastos, anar á la Rambla,
y á tall de gitano, *fer la quia al Banck*.

Y per fi de festa, vull participarte,
que un día d' aquestos, penso declararim'
y t' diré cosetas, ben á ran d' orella,
tot ballant saltat.

Y ara repeteixo que si jo soch sócio,
per tú mi he *apuntat*,
y si no m' escoltas, deixo aná al gatillo,
disparo.... y en paus.

Q. MALLEU.

Ó TOT Ó RES

Sigui que avuy la premsa dongui facilitats que
avants no dava, sigui que la incessant evolució de
la humanitat ho hagi disposat així, lo cert es que
antiguament no solían llegirse ab tanta freqüencia
gacetillas com las que en los nostres temps figuran
á diari en las columnas dels periódichs.

«Ayer contrajeron matrimonio en el camarín de
»Nuestra Señora de las Mercedes la bella y elegan-
»te señorita doña Fulana de Tal y el distinguido
»jóven don Mengano de Cual.»

En quant á aixó, 'ls calificatius son imprescindibles
y casi invariables: la noya que 's casa, sempre
es una *señorita elegante y bella*, y 'l nuvi un *jóven
distinguido*. May llegirán que la desposada resulti
ser una momia tan carregada de quartós com falta-
da de gracias, ni que 'l jove marit sigui un papana-
tas ó un vividor sense un átomo de vergonya.

No senyors: ella, bellíssima, encantadora y ele-
gant; ell, distingit, ilustringat y conegut—devegadas
massa—y.... *deseamos á los nuevos cónyuges una
eterna luna de miel*.

DE GUARDIA

Bueno: unfm el nostre vot al desitj formulat per la ensucrada gacetilla, y cumplert aquest requisit, ens encarém ab els *nuevos cónyuges* y 'ls dihém:

—Moltsenyors nostres: ¿qué 'ns importa á nosaltres que vostés s' hajan casat ó no? ¿Qué n' hem de fer que vosté, núvia, sigui elegant ó desgarbada, ó guapa ó lletja, ó discreta ó poca solta, y que vosté, nuvi, sigui ilustrat ó sense ilustrar, ó distingit ó educat com un cotxero? ¿Per qué 'ns las explican aquestas cosas? ¿Per qué 'ns el comunican aquest enllás, que 'ns te perfectament sense cuydado y que un cop sapigut ens deixa del mateix modo que 'ns trobavam avants de saberlo?—

Lo mes probable es que davant d' aquesta interpelació, la nova parella, ocupada en escrostonar la famosa lluna de mel, se quedi de moment sense sapiguer qué dir; pero també es de creure que, passada la primera impressió de sorpresa, 'ns miri de cap á peus y 'ns respongui ab epitalámica altanería no exenta de sinceritat:

—¿Qué! ¿Aixó no es important? ¿Aixó no es un fet de verdadera transcendencia?... La unió, la eterna é indisoluble unió de dos sers que lligan per sempre mes los seus destinos y 's llensan al mar de la vida després d' haverse jurat fidelitat al peu del ara santa; no es un acte solemne, una fetxa memorable, un aconteixement digne de imborrable memoria?—

Contestació nostra:

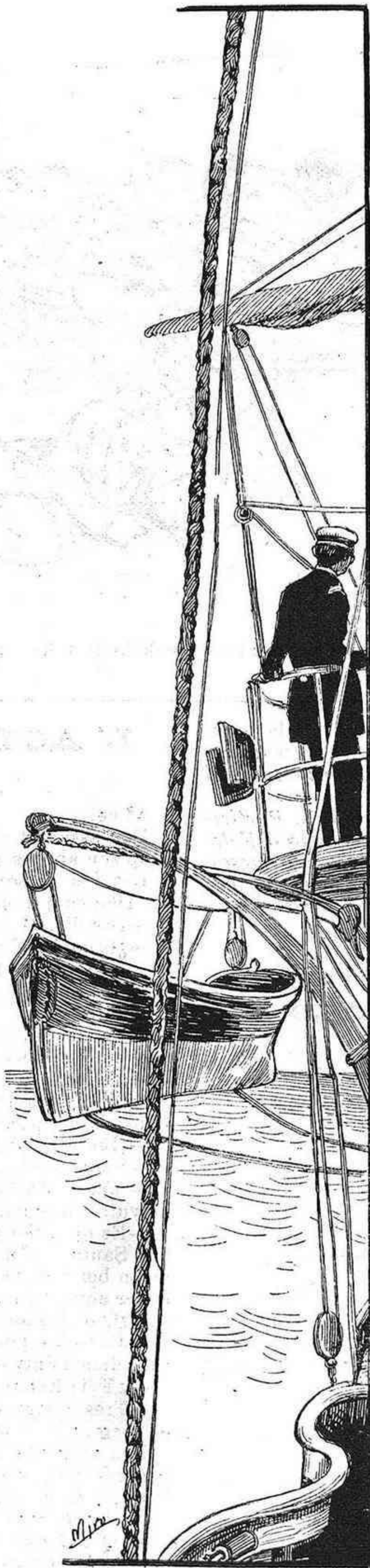
—Sí, homes, sí; per vostés sí que ho es... ó hauría de serho; pero ¿per nosaltres? ¿quín pito hi toquem en el seu casament, y en el lligám dels seus destinos y en el seu llansament al mar de la vida? ¿Qué 'ns hi va ni 'ns hi vé en tot aixó?

—Naturalment que res!...

—Y donchs ¿per qué 'ns ho explican?—

Es la reflexió que 'm faig cada vegada que llegeixo una gacetilla nupcial. Y lo mateix que 'm passa á mí deu passar á milers de lectors. No m' explico l' empenyo de las novas parellas en obligarnos á que 'ns enterém del seu casament y á que sapiguém qu' ella es *encantadora y elegante* y ell *ilustrado y distinguidísimo*.

Que aixó ho comuniquessin

Explorant l' horisont.

als seus amichs y coneguts, perque 's morissin d' enveja ó perque 'ls acribillessin ab las sevas murmuracions, *santo y bueno*; pero ¿á nosaltres? ¿á vostés, á mí, als que llegim el diari únicament per sapiguer qué hi ha de la guerra, quan s' abaixa 'l pa y quín día cau el govern?

Los nuvis que anuncian l' acte en lletres de motllo, no calculan que la seva oficiositat els exposa á contingencias tan desagrables com possibles.

Por el hilo—diuhen los castellans—*se saca el ovillo*. Ells s' estimavan ó no s' estimavan ¡vajan á saberho! Han concertat lo matrimoni, han anat á l' iglesia... y s' han casat. Perfectament. Tot aixó está molt bé y no hi ha per qué criticarho.

Jo no 'ls preguntava res ni tenia 'l menor desitj d' enterarme de la cosa. A haversho ells callat, may de la vida hauría sapigut que tal casament s' ha fet. Pero 'ls senyors nuvis, perque sí, ganas de trompetejar la seva ventura, venen y 'm diuhen:

—Ens hem casat. Ella es la meva dona, jo soch el seu home: ella es molt guapa, jo soch molt ilustrat y conegut.—

Donchs bé: jo, usant del dret que aquesta expontánea confidencia 'm dona, demá ó d' aquí un mes me presentaré á casa seva y 'ls diré:

—Deu los guard': ¿cóm va 'l nou estat? ¿Ja comensan á disputarse? ¿Encare no hi ha hagut morrus? ¿No?... Ja vindrán, no s' espantin.—

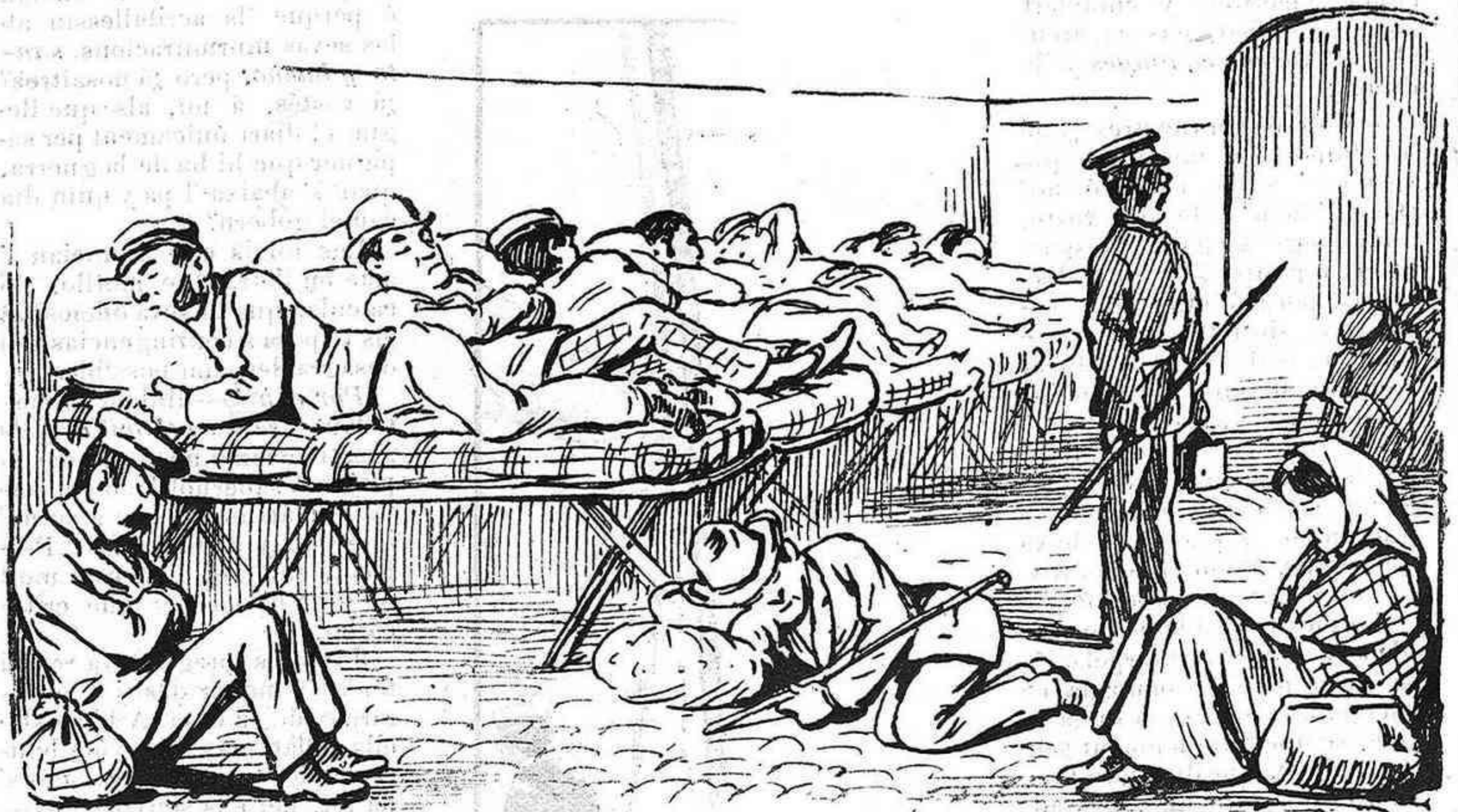
Y si ells me replican ab viva, ó m' increpan pel meu acte inconvenient de ficarme en los seus assumptos doméstichs, els contestaré:

—Fills, si no volsan seguir, perque comensavan. ¿Es dir que van ferme sapiguer que s' havían casat y ara 'm negan el dret d' averiguar cóm els proba la casulla?... No pot ser: en tots los teatros, l' espectador, després del primer acte vol veure 'l segon, després el tercer... fins al fial. Lo teatro del matrimoni no ha de ser menos. ¿No m' han convertit vostés en *espectador* del acte primer? Donchs ara vull véurels tots.—

Me sembla que l' argument no té replica.

O la premsa deixa de publicar aquellas gacetillas de: *Ayer contrajeron matrimonio Fulano y Fulana*...

LA QÜA DEL BANCH

Si alló arriba á continuar, per poguer pendre tanta no hi hauria hagut més remey que quedarse á dormir á la porta.

O s' ha de comprometre á publicarne ab la deguda oportunitat unas altres que diguin: *Ayer los recién casados Fulano y Fulana comenzaron ya á tirarse los platos á la cabeza...*

Y fins, si convé, alguna per aquest istil: *Participamos á nuestros lectores, con referencia á Fulana y Fulano, casados apenas hace cuatro meses, que ya ella se la pega á él, y él, por no ser menos, pasa la mitad de las noches fuera de casa.*

A. MARCH.

COM VOLDRÍA MORIR

En una caseta
entre mitj d' un bosch,
rodejada d' arbres,
aucellets y flors.

Al costat la mare,
mon únich consol,
desde que una ingrata
trossejá mon cor.

Y en la casa viurehi
molt poch temps, molt poch,
pensant ab tristesa
en los temps millors
quan tot me sonreya
y 'm semblava hermós.

Per fi, quan l' istiu
se 'n 'nés, y las flors
coll-tortas morissen
y los rossinyols
reflant cants tristos
fujissin del bosch
besant á la mare
també anarme'n jo.

SURISENTI.

L' ACTITUT DIVINA

Al cel.

Deu assentat davant d' una taula. Sant Miquel á prop seu ab uns paperots á la ma.

Los dos personatjes están sostenint una conversa. Deu es quí en aquest moment parla.

—¿Es dir, Miquel, que ja torném á tenir guerra?

—¿Ignoréu, Senyor, tal vegada, que la pau no es mes que un estat transitori, un descans que 'ls homes se prenen [pera adquirir forsas, pera tornarse á barallar?

—Tens rahó, Miquel; no me 'n recordava. Y ¿quins son los que avuy se pican las crestas?

—Espanya y 'ls Estats-Units, la terra de la hidalguía y la terra del tant per cent; la patria del lleó y la patria del porch. Aquí hi ha las instancias.

—¡Bo! ¿Instancias? ¿Quí las ha portadas?

—Santa Bárbara.

—¡Quina barbaritat! ¿No us tinch dit á tots que no vull compromisos?

—Es que, Senyor, poseuvos en lo lloch de la pobre Santa.... Tant Espanya com los Estats-Units tenen bons empenyos, y no haurá pogut negarse á donar aquest pas.

—¿Qué diuhen las instancias? Veyám.

—Ja us ho podeu pensar. Espanya us fa rogativas, demanantvos que li concediu la victoria.

—¿Y 'ls Estats-Units?

—Tres quartos del mateix. La nació americana us prega que la feu guanyar.—

Deu se queda un rato pensatfu. Sant Miquel cargola las instancias, y s' entreté tocant la corneta ab lo rotllo de papers.

De sopte, reprement la conversa:

—¿Qué farías tú, Miquel, si estessis en el meu lloch? ¿A quín, cantó t' inclinarias?

—¿Jo? ¿Qué voléu que us digui, pobre de mí?... Espanya alega que té rahó.

—¿Y 'ls Estats-Units qué diuhen? ¿Qué tenen culpa?

—Ah! No; també asseguran que la rahó es séva.

—¡Miquel... Miquel, hem d' anar ab peus de p'om, perque en aquests cassos una planxa... ¿Quí té mes forsa?

—Els Estats-Units; pero 'ls espanyols son molt valents y saben fer miracles.

—¿Quí té mes canons?

—Els Estats-Units; pero 'ls espanyols apunten ab mes certesa.

—¿Quí té mes diners?

—Els Estats-Units; pero 'ls espanyols quan convé s' empenyan hasta la camisa.

—Lo qual vol dir que 'l plet está indecís y que lo mateix pot inclinar-se á la dreta que á la esquerra... ¿eh?

—Aixís ho penso.

—Pues... ¿sabs qué farém? Entretindrém aquestas instancias, sense resóldrelas. Perque, si 'ns declaram pels americans y guanyan los espanyols?... Y si 'ns decidim pels espanyols y guanyan los americans?... Nada... esperarém que la guerra s' acabi, y llavors...

—Llavors ¿qué?

—Contestarém immediatament á las solicitudes rebudas... posantnos al costat del que haja guanyat.—

Y aquí tenen vostés perque Roma, representació de Déu sobre la terra, s' ha declarat neutral en aquest litigi.

Espera á veure qui guanya.

MATIAS BONAFÉ.

LLIBRES

LLIBRE DE LA MORT, de D. MARIAN AGUILÓ Y FUSTER.

—Ha sigut precís que l' eminent poeta se'n anés d' aquest mon, pera que 'ls amants de las lletres catalanas que tant l' estimavan y admiravan, arribessin á comprendre tot lo que ab ell han perdut. Lo *Llibre de la Mort* es un aplech de las poesias qu' escrigué dedicadas á la eterna renovadora, qu' era, segons se veu, la seva enamorada. D. Marian las tenia recatadas. Artista primorós com ell sol, no veyá may arribada l' hora de donarlas á llum, creyentlas tal volta susceptibles de una major perfecció. Tal volta també per una desconfiansa excessiva no comprenía prou bé la seva valua, ó las considerava massa literarias, y com á tals poch á propósit per alcansar aquella popularitat que logran altras produccions més assequibles al gust del vulgo.

Lo seu fill D. Angel las ha donadas á llum, prestant un piadós tribut á la bona memoria del gran poeta y al mateix temps un servey inapreciable á las lletres catalanas.

Llibre de la Mort es llibre de vida y de immortalitat. Mentida sembla que un tema tan retringit haja pogut inspirar tan gran número de composicions, á quina més admirable. Lo poeta sent á la Mort en los més variats aspectes de la vida, y lluny de témerla l' estima, y per estimarla la espera com un principi de cristiana deslliuransa. Veje morir desde molt jove á la seva mare, á la qual dedicá cada any en lo jorn de son aniversari una fonda y poética recordansa. Veje sucumbir després, un á un, á sos millors amichs. Y la ausencia dels sérs á qui més estimá, li produhí un sentiment molt semblant á l' anyoransa de una vida nova fermament presentida. D' aquí que casi sempre barrejá en casi totas sas inspiracions de poeta 'l sentiment de la Mort.

Ab gust faríam un estudi detingut de un llibre tan notable, si l' curt espay de que disposém ho consentis. Preferim deixar íntegra la impresió als lectors de bon gust que 'l saborejin. Y en quant als que passin la vista per las presents ratllas, estém segurs que agrahirán molt més que la nostra prosa encomiástica una petita mostra de las elevadas inspiracions del mestre.

Entérinse de la següent poesia qu' es sols una de tantas de las que figuran en lo llibre, y estém segurs que admirarán una verdadera joya, en la qual apareixen admirablement fosas l' inspiració del concepte, la forsa del sentiment y la incomparable bellesa de la forma.

L' ALBERCH DARRER

(La caixa)

Bo y retut ans de mitj dia
me n' hi entrat á dins d' un bosch,
ajassantme abaix de un roure
freturós d' alé y repós.

Del panteix de la pujada
mester es referme un poch,
lo camí es de mala petja
y m' ajup lo feix que port.

Adosserat pel brancatje
que 'm guarda del pich del sol
sens empatxarme la vista,
¡qué bé 's descansa en est lloch!

Avinent, entre blanchs còdols
y alt herbey, corra una font
que convida ab suau fressa
la desanciada son.

Mes tot esplayant la vista,
l' esperit roman absort,
vehent la Bellésa abressada
al Sublim ab mitja pór.

Assí, catifas de molsa
brodadas totas de flors,
hont las merlas desafian
á canvar als rossinyols.

Allá dalt, las cinglateras
crestejant sos penyals roigs
hont los isarts no s' hi arriscan
sporuguits pels voltors.

D' abadía torrejada
s' alsan aquí 'ls enderrochs,
enfrent del castell que mostra
fesos murs y trencats ponts.

Las cel-las dels hermitatjes
ha esbucat est segle foll,
forsant á viure entre 'ls homens
al home que naix ab cor.

Deixáume, bon Déu, romandre
en aquest afrau reclós,
per gosar de tan bella obra
poblantla ab antichs recorts.

Assaciaume ab sa bellesa.

REFLEXIONS AMARGAS

—Vaja, si no fossin las facturas de la modista, aixó d' estrenar trajes sería molt bonich.

LA GUERRA (per M. MOLINÉ.)

Batalla de damas

Moliné

de que encare no 'n tinch prou,
vull gosar d' aquest pler, l' únich
que mes creix quant més ne gós.

Per una pobra cabana
amagada entre aquests rochs,
deixaria 'ls grans vilatjes
y 'ls palaus de més confort.

De la soca del vell roure
en que m' estava á redós,
n' ha sortit una veu trista
que á la orella m' ha respost:

TRANVIÁS ELÉCTRICHS

—Aquests grans fanals que hi posan
per qué diu que servirán?
—Per veure bé las desgracias
que farán.

«Amich, no 't frises, esperat,
jo puch darté lo que vols:
los llenyaters l' eyna esmolan
per aterrarne tantost;
sos fills, ma capsada á feixos
se 'n durán per ferne foch;
despullat á la molina
m' arrossegarán els bous;
las dents aspres de la serra
partirán mon rull en posts,
y de quatre ben clavadas
farán ta caixa de mort.»

Al baixar los llenyaters
he trobat destrá al coll,
y á poca d' hora aquelles cingles
retrunyían ab llurs colps.

RATA SABIA.

NOVEDATS

Dimars va debutar la companyia del *Teatro Español* de Madrid que dirigeix la María Guerrero. Programa: *El vergonzoso en Palacio* colcat entre las péssas *La sota de bastos* y *Los dos habladores*.

Induptionablement lo repertori del teatro castellá del anomenat sigle d' or constituheix la especialitat predilecta de la Sra. Guerrero, la qual s' identifica admirablement ab aquells personatjes exhuberants de gallardia espanyola, de la boca dels quals ja que no l' expressió de las fondas passions dramáticas, brollan á doxo 'ls discreteigs y 'ls rasgos d' ingeni continguts en una versificació fácil, affluent y afiligranada.

Aquestas obras ben presentadas y sobre tot vestidas ab notable propietat adquireixen lo caràcter de verdaderas evocacions que 's fan no sols agradables, sino també molt interessants.

El vergonzoso en palacio alcansá en son conjunt y en sos menors detalls una execució esmeradíssima, que 'l públich escullit que omplia 'l teatro premiá merescudament ab los seus aplausos.

LIRICH

Dimecres debut de la companyia de la Tubau, ab lo magnífich drama de Suderman: *Magda*.

Sols me queda temps per consignar que la companyia si gué molt ben rebuda, y que 's prodigaren aplausos entusiastas, lo mateix á la distingida primera actriu tan volguda sempre dels barcelonins, com als demás actors que la secundan en sa artística campanya.

Quan se dongan á coneixer las produccions novas, parlarem ab més extensió de aquesta notable companyia.

TIVOLI CIRCO-EQUESTRE

La idea de donar els dijous á la tarde funcions infantils, á las quals poden concorre 'ls noys de las escolas que á las tardes dels dijous fan festa, la tinch per molt acertada, y es de creure que l' empresa 'n tocará 'ls millors resultats.

Durant la senmana han debutat las Srtas. Alegria, essent com sempre molt ben rebudas.

S' ha estrenat ademés un passa-temps cómic que porta 'l titul de *Las peripecias de un rapa-barbas* qu' entreté agradablement als aficionats á n' aquest género de pantomimas.

CATALUNYA

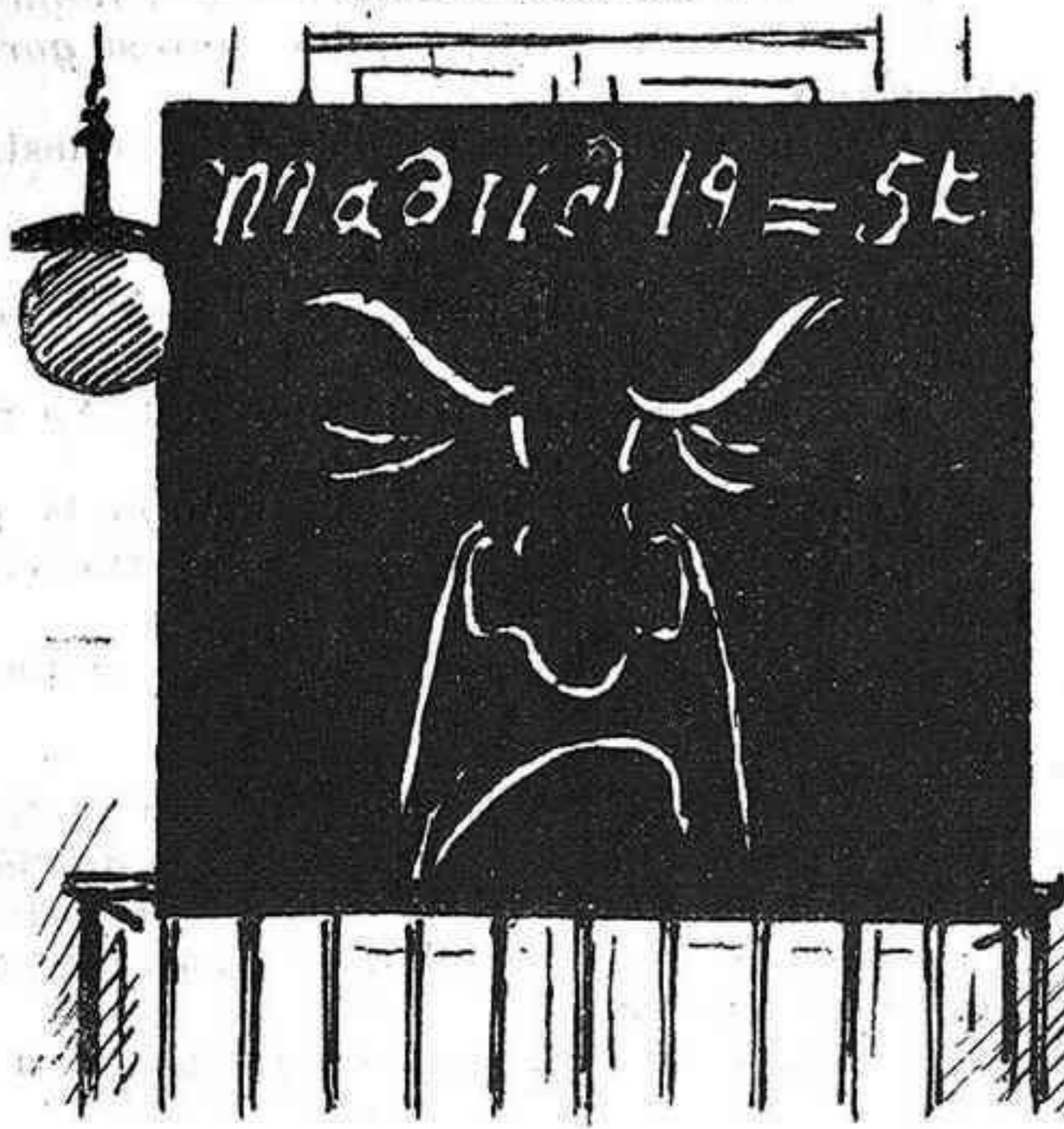
Beneficis á parells.

Primer el de la simpática primera tiple Isabel López, la qual va llubirse de debó en las obretas *Ya somos tres* y *La Isla de San Balandrán*, aixís com ballant *La danza serpentina*.

Lo dilluns celebrá 'l séu el mestre director D. Albert Cotó, omplint una part del programa ab obras per ell mateix compostas com las tituladas *El rayo* y *Los tres claveles*.

Desempenyant aquesta última se presentá davant del

¡POBRAS PISSARRAS!

Fins ara tan estiradas,
y avuy ¡miréu que arronsadas!

públich, crech que per primera vegada, la Srta. Dolores Plá, alumna del Conservatori del Liceo, la qual vestía un trajo rich y elegantísim. Cantá las pessas de l' obra ab gust y bon portament, si bé la veu de que disposa no té tota la expansió que fora de desitjar, flaquejant en los aguts. En quant á la declamació, revelá possehir condicions excelentes avaloradas per l' estudi. La práctica li donará sens dupte l' expontánea soltura propia dels actors que dominan lo seu art.

Tant en *Los tres claveles* com lo monólech de l' Echegaray: *El moderno Endymión*, la Srta. Plá sigué carinyosament aplaudida.

GRANVIA—NOU RETIRO

A la *Marina* del un, respón la *Marina* del altre.
Y entre *Marina* y *Marina*, *Tempestat* que te crió.

L' una empresa disposa del tenor Cassanyas y l' altre del tenor Carreras, y ab tals elements se fan una competencia com la de la Catalana ab l' inglés del tranvía.

Lo preu del passatge es lo mateix: un ralet y bon profit.

Y just es consignar que tant l' una com l' altra empresa arriban á puesto.

N. N. N.

STARAMSADAS

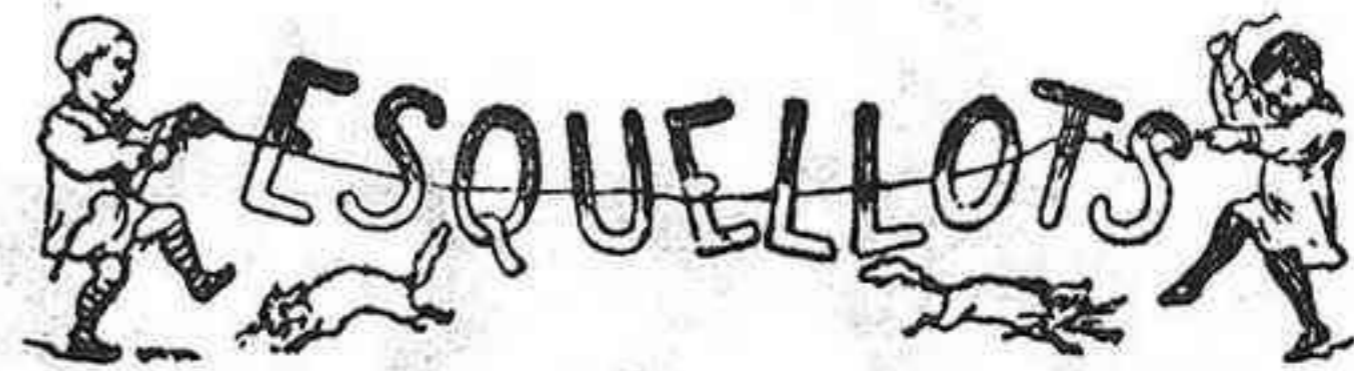
Que ab tú no penso, noya,
no hu diguis pas may més;
jo 't juro que ab tú penso
sempre, sempre... que 't veig.

El mar está seré,
el día está de festa,
el sol está despert
y jo estich... endentat de tres pessetas.

Un poeta va dir que eran tas galdas
dos rosas celestials
jo que no soch poeta dich que 'm sembla
que tens mal de caixal.

Pensant ab lo teu cor humil y tendre
l' altra nit... lo rellotje 'm varen pendre.

J. STARAMSA.

Nosaltres som aixís: «A las penas, picas, banderillas y estocadas.»

Per lo que toca á Barcelona, de un quant temps ensá no deixém passar un sol día festiu sense corrida. Quan no podém ferla de toros, la fem de novi-

LA RUSSIA BARCELONINA

—En caso de que 'ls yankis vengan aquí ¿qué haremos?

—Pues... lo mismo que hacemos avuy: nada.

llos. Si no la poguesses fer de novillos la faríam de crestats... y en últim extrém sempre quedarien caragols ab banyas, per lidiarlos.

Lo gran que es no deixar refredar l' afició.

La plassa de toros es la representació mes viva de la nació espanyola.

Enmatllevant l' últim vers de la magnífica poesia *Lo castell feudal* del malaguanyat Adolf Blanch, hem d' exclamar:

«La patria 's troba aquí!»

Mirin sino á Madrid com ho arreglan.

La Diputació provincial no 's desdenya d' organitzar una gran corrida patriótica destinant los productes á la suscripció nacional.

¡Y quína corrida! Dotze toros, dotze espasas... la plassa engalanada y ocupada la presidencia per l' Avi Lagartijo, que entre l' actual generació ha vingut á ser lo que siguié en la passada 'l general Espartero. Cada época te 'ls héroes que li corresponen.

Naturalment, l' esperit patri s' encén y s' arbola, quan escolta brindis com los pronunciats per alguns matadors, avants de dirigir-se al toro.

Per exemple: en Mazzantini va brindar «Por el

Ejército y la Marina, y porque el producto de la fiesta se invierta en dinamita para volar los Estados Unidos.»

D' aixó se 'n diu descabellar á una República!

Y en Guerrita ... «y porque el toro se *gorbiera* un yankee.»

¿Quí no s' entussia al sentir aquestas ideas tan ressaltadas?

Espanya pot viure ben tranquila. Mentres quedi un torero no morirá.

L' espasa de aquell famós general *No importa*, serveix avuy per matar toros.

No importa la guerra... No importa la paralisació... No importa la crisi... No importa la fam... No importa res.

Ja ho havem dit avants. «A las penas picas, banderillas y estocadas!»

Algúns socios del *Ateneo* projectan adornar la sala de Juntas de la casa ab una lápida de honor dedicada á la Junta de govern. Lo projecte, segons noticias, s' encomenarà al distingit arquitecte senyor Puig y Cadafalch.

En dita lápida quedarà perpetuat l' acort pres úl-

DE LA GANADERÍA NORT-AMERICANA

Lo més brillant d' *ellas*.

Lo més florit d' *ells*.

timament per la indicada Junta, suprimint las misteras, ab lo qual, segons sembla, s' estalvia la important quantitat de una pesseta diaria. ¡Tira peixet!

A la *qilenta* hi havia algún soci, que provehia de cerillas pel seu gasto, y naturalment, per evitar aquest abús, s' han suprimit els mistos.

De la mateixa manera 'l día que 's descubreixi que algú se 'n emporta algún periódich, se suprimiran las publicacions.

Si algú fa corre un llibre, 's tancarà la biblioteca.

Y finalment, si algún soci espatlla una cadira, 's retiraran els mobles, y qui vulga descansar que s' assenti á terra.

Fins aquí arriban las altas miras dels catalanistas que tenen al séu cárrech lo govern del *Ateneo*. Per corretgir un abús han inferit una verdadera ofensa á tots los socis... ó tal vegada s' han proposat justificar aquell vers tan depressiu del autor de la *Divina comedia*, que parla de «*l' avara povertá dei catalani.*»

Y aixó que al temps del Dante encare no s' havian inventat els mistos.

En lo carrer de Mercaders, número 26, s' acaba de constituhir una corporació musical titulada *Sociedad barcelonesa de Conciertos*, qual objecte es donar á coneixer y difundir la bona música dels compositors del país.

La nova societat conta ab una massa orquestal de mes de 60 professors del element jove, que s' han posat baix la direcció del mestre Manuel Burgés.

Lo primer concert tindrà efecte 'l próxim dilluns día 23 del corrent, en lo domicili social. Figuran en lo programa composicions de 'n Bartoli, de 'n Millet y de 'n Burgés, alternant ab altres de 'n Reincke, Lamote de Grignon y Grieg.

Molt celebrarém que la *Sociedad barcelonesa de Conciertos* alcansi l' éxit á que 's fa digne per sos laudables propósits.

Lo rey de Bèlgica va passar per Madrit, de rigurós incógnit.

Era 'l día de Sant Isidro, y va aprofitar l' ocasió de assistir á la Pradera, per *supuesto*, de incógnit rigurós.

Segons noticias aquell animat y ruidós quadro de costúms populars va agradarli extraordinariament.

Lo qual no te res d' extrany. Simpática havia de serli una festa, de la qual podia proclamarse'n rey

TACAS NEGRAS

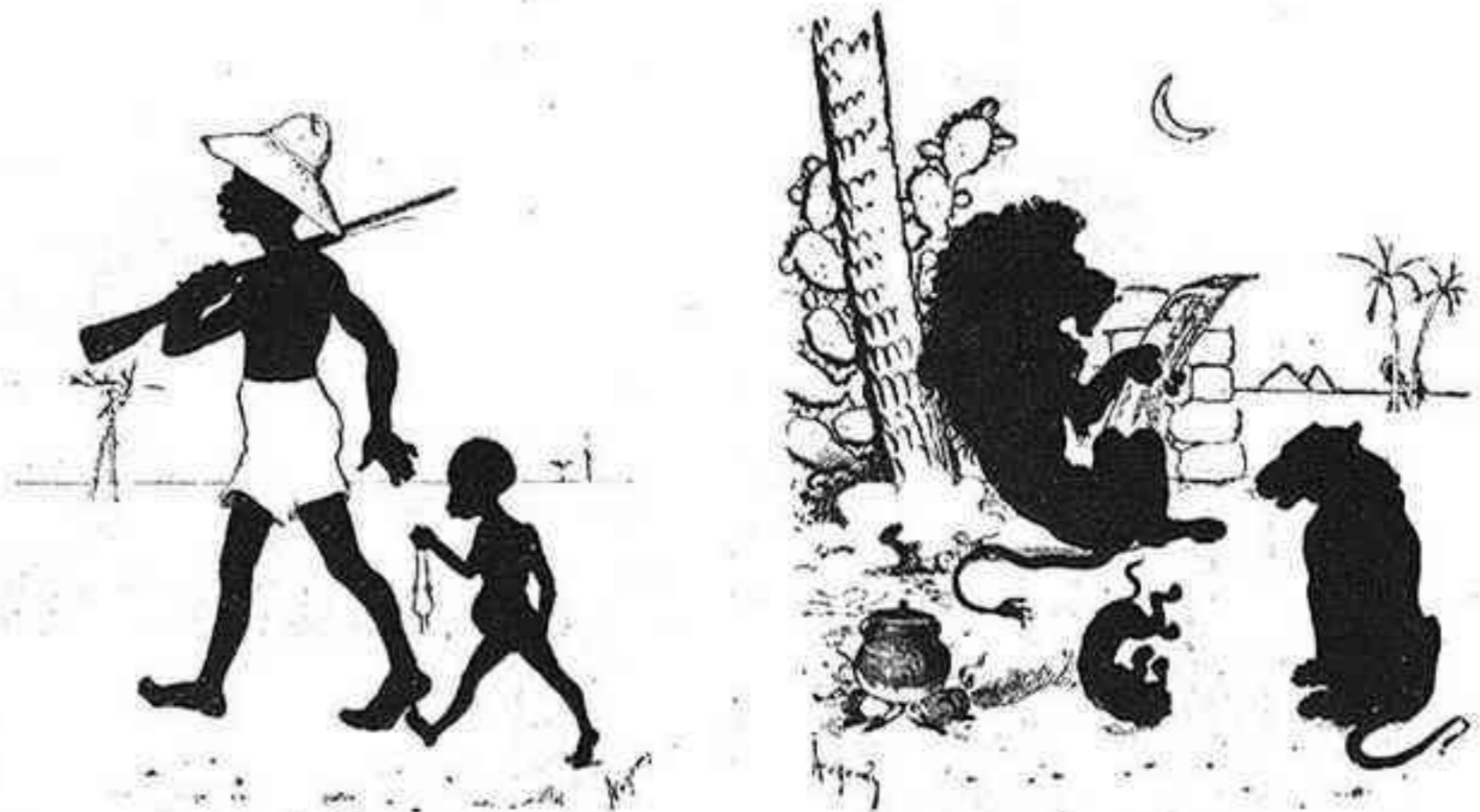
A AMÉRICA

Interior d' una escola de primeras lletas.

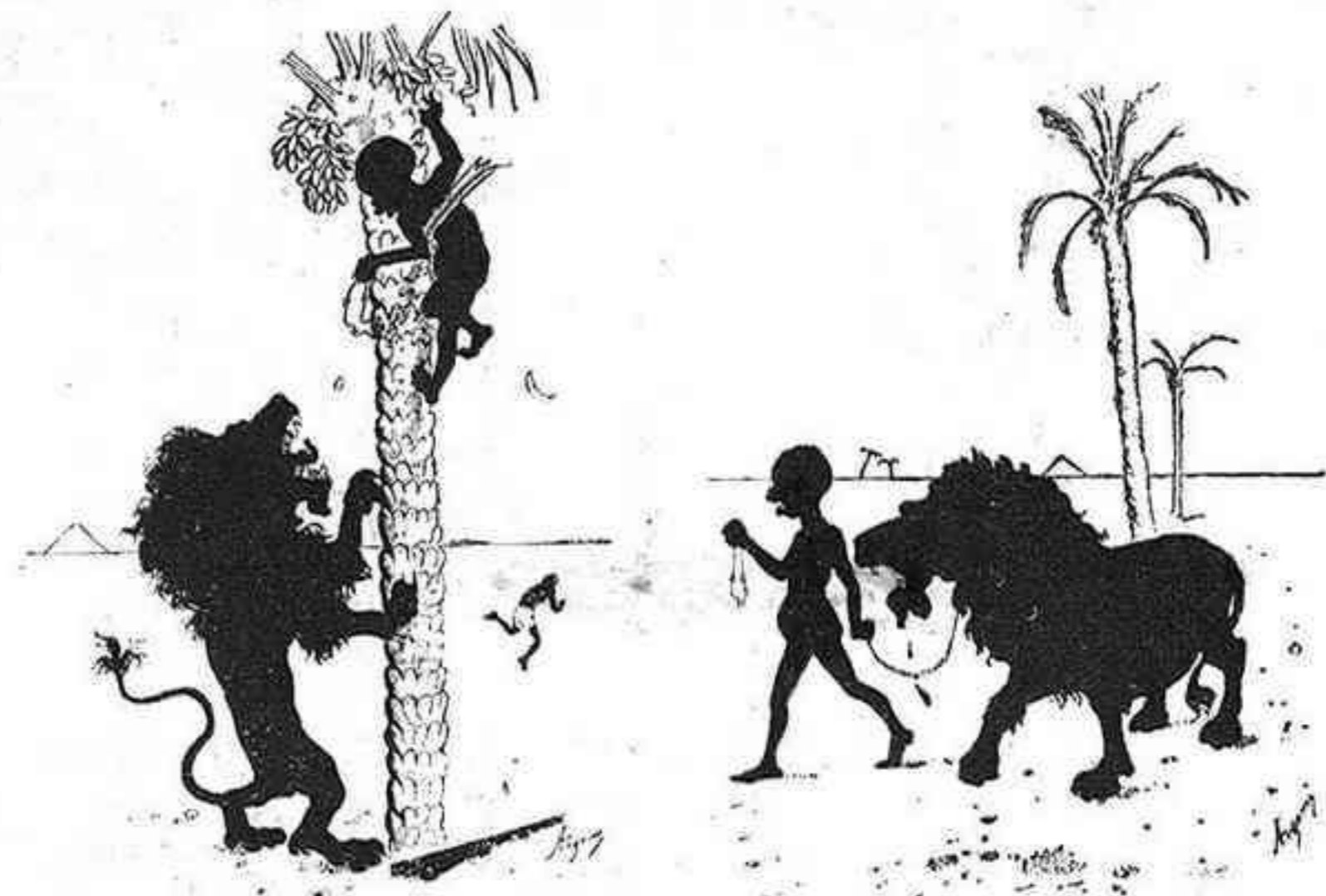
TACAS NEGRAS

AL AFRICA

—Fill meu, per cassá 'l lleó, 's necessita molta manya.

Una familia lleonina, en plé desert.

—¿Tens gana? Apa, menja dátils. ¡Aquí ray que van barato!

—Ja ho deya 'l pare que aixó valia manya. ¡Un lleó tip, es un anyell.

per dret propi, com á soberá qu' es de Flandes y de Bèlgica.

Precisament á la romería de Sant Isidro hi abundan els *flamenchs*... y 'ls qu' están *belgas*.

Un acudit:

No hi ha res mes diferent que las personas y 'ls frants.

Al pujar una escala las personas van molt poch á poch, se cansan y esbufegan... en cambi la baixan corrent, de una volada.

Los frants al revés: pujan l' escala dels cambis, que sembla que volin. En cambi per baixarla ho fan ab tanta lentitut, que qualsevol diria que s' hi adormen.

A Salt (Girona) ha ocorregut una especie de miracle.

Una pobre noya va morir tísica: era la tal *hija* de María, molt devota, molt bona cristiana...

Donchs bé: al aixecar lo cadáver pera ficarlo á la caixa, se li va despendre de la boca un líquit, per efecte de la descomposició, cayent lo tal líquit sobre 'l cuixí... y ¡oh prodigi!... aquell such pestilent va deixarhi dibuixada una imatge.

—Mirin... la Verge dels Dolors!...—deyan els de la casa meravellats.

—Mes aviat sembla la Verónica!—afirmavan alguns vehins.

L' ÚLTIM RECURS

Per escapar dels desquents
y no pagar grans lloguers,
un recurs us queda, artistes:
vendre 'ls quadros pels carrers.

—¡Qué Verónica, ni Verge dels Dolors!—afegían alguns que atrets per la notícia del portento, acudir a contemplar el cuixí.—¿Y ara? ¿Qué tenen pá al ull? ¿Qué no ho veuen qu' es un Ecce-Homo?

De la mateixa manera, que tres imatges tan distintes, algú hi hauria pogut veure un cap de moltó, rodejat del següent lema: «¡Quánta llana!»

**

Lo mes curiós es que alguns dels vissentants, passaven lo mocador per la taca de la cuixinera y després el besaven devotament.

Lo gran miracle será que no s' encomanin la tísis. Y tot perque la Junta de Sanitat de Girona no va fer de bon principi lo que devía, manant desinfectar lo cuixí de la difunta, y dihent á tots los presents: —No siguéu burros, y penséu que als miracles de aquesta classe, lo millor es borrarlos passantlos per la bugada.

Als Estats Units s' está organisant un batalló de donas voluntarias, per invadir l' isla de Cuba.

Una cosa sería convenient: que s' enviessin á Espanya 'ls retratos de aqueixas reclutas disponibles. Y per mica que valguessin la pena, ja podían estar ben seguras de qu' en un instant s' organísaria á Espanya no un, sino mes de deu y mes de vint

batallóns de voluntaris, resoltos á atacarlas ab la deguda virilitat.

Deya un metje á un comerciant que no 's trobava gayre bé:

—Haurá de pendre la Kola.
—¿Y qu' es aixó de la Kola?
—Un remey de moda: un preciós reconstituyent.
—¿Vol dir?
—Li asseguro.
—¿Donchs com m' explica que 'l Banch d' Espanya com mes cola pren, mes extenuat está?

Los preciosos exemplars que figuravan en l' *Armeria Es-truch*, han prés ja 'l camí de Fransa.

Barcelona acaba de perdre una de sas curiositats mes notables, qu' era á la vegada un poderós element de cultura.

No hi pensém mes. Y en obsequi del fabricant de paper de fumar Mr. Georges Paulhac, adquisidor de la notable colecció, emboliquém las nostras desilucións en un full de paper JOB.

Aixís á la vegada qu' experimentarém un consol, rendirém un tribut al sant patriarca patró de la paciència.

Contan los periódichs inglesos un xistós incident ocorregut al bisbe Worcester, ab motiu de un viatge que va fer per la seva diócessis.

Al pararse 'l tren á la estació de Banburg, ciutat en la qual s' elaboran unas cocas molt famosas, (per l' istil de las nostras de Montblanch y de Vilafranca), volent á la vegada alimentarse y fomentar la industria local, lo bisbe va cridar á un bailet, dihentli que li anés á comprar una coca al forn mes pròxim.

Y sent lo preu de cada coca tres pénichs, va entregarn'hi sis dihentli:

—Pel treball cómpran una per tú.

Al cap de una estoneta tornava 'l noy ab la boca plena, en lo precís instant en que 'l tren anava á emprendre la marxa, y entregant tres pénichs al bisbe, li digué:

—No quedava mes que una coca.... La meva!

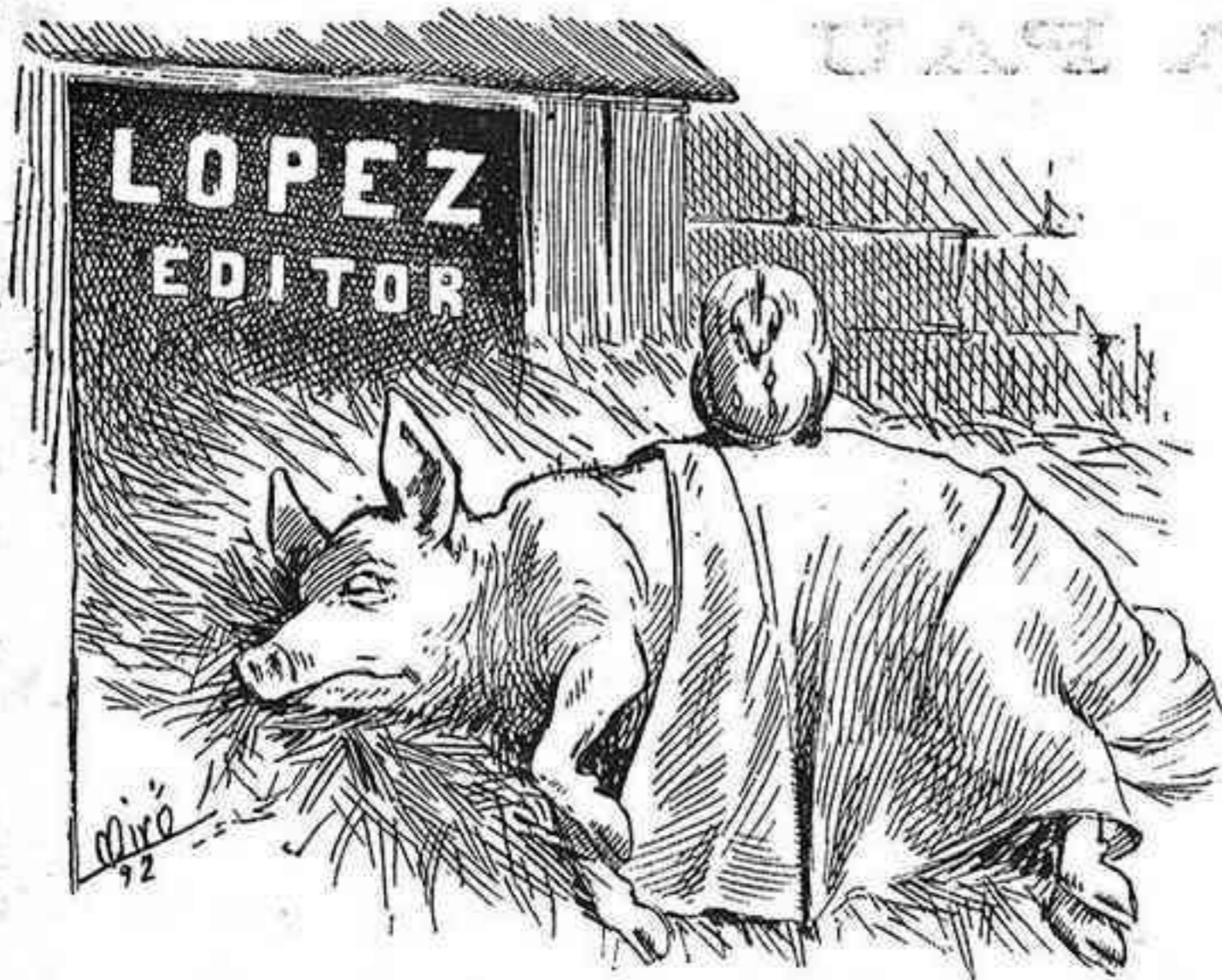
**

¿Veritat que aquest xaval inglés si no te cap desgracia está predestinat á fer una gran carrera?

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

EL CERDO

HISTORIA. CARACTERES ZOOLOGICOS. RAZAS.
POCILGAS. REPRODUCCION Y MULTIPLICACION.
CRÍA Y ENGORGES.

ALIMENTACION. ENFERMEDADES. MATANZA.

Salchichería

POR

RAFAEL SALAVERA Y TRIAS

EDICION ILUSTRADA CON NUMEROSOS GRABADOS

Un tomo 8.º Ptas. 4.

RECOPIACION RAZONADA

DE LOS

USOS RURALES DEL PARTIDO JUDICIAL DEL
VENDRELL

POR

V. SANTAMARIA

Un tomo 8.º Ptas. 5.

QUÍMICA-AGRÍCOLA

TRATADO DE ABONOS

POR

BERNARDO GINER ALIÑO

Un tomo 8.º mayor Ptas. 6.

EL TOCADOR MODERNO

Y LA DROGUERÍA EN LA MANO

RAMILLETE DE **300** RECETAS PROBADAS POR **J. M. GRIVE**

Un tomo 8.º Ptas. 4.

NOVEDAD

TARJETAS POSTALES ILUSTRADAS

(UNIÓN POSTAL UNIVERSAL)

RECUERDO DE ESPAÑA

Sello

Variadísima colección con vistas fotográficas de monumentos, sitios pintorescos y diversos episodios de la corrida de toros.

10 céntimos una.—Colección completa de **20** tarjetas, **1.50** pesetas.

HISTORIA DE CATALUÑA

Sus monumentos, sus tradiciones, sus artistas y personajes ilustres

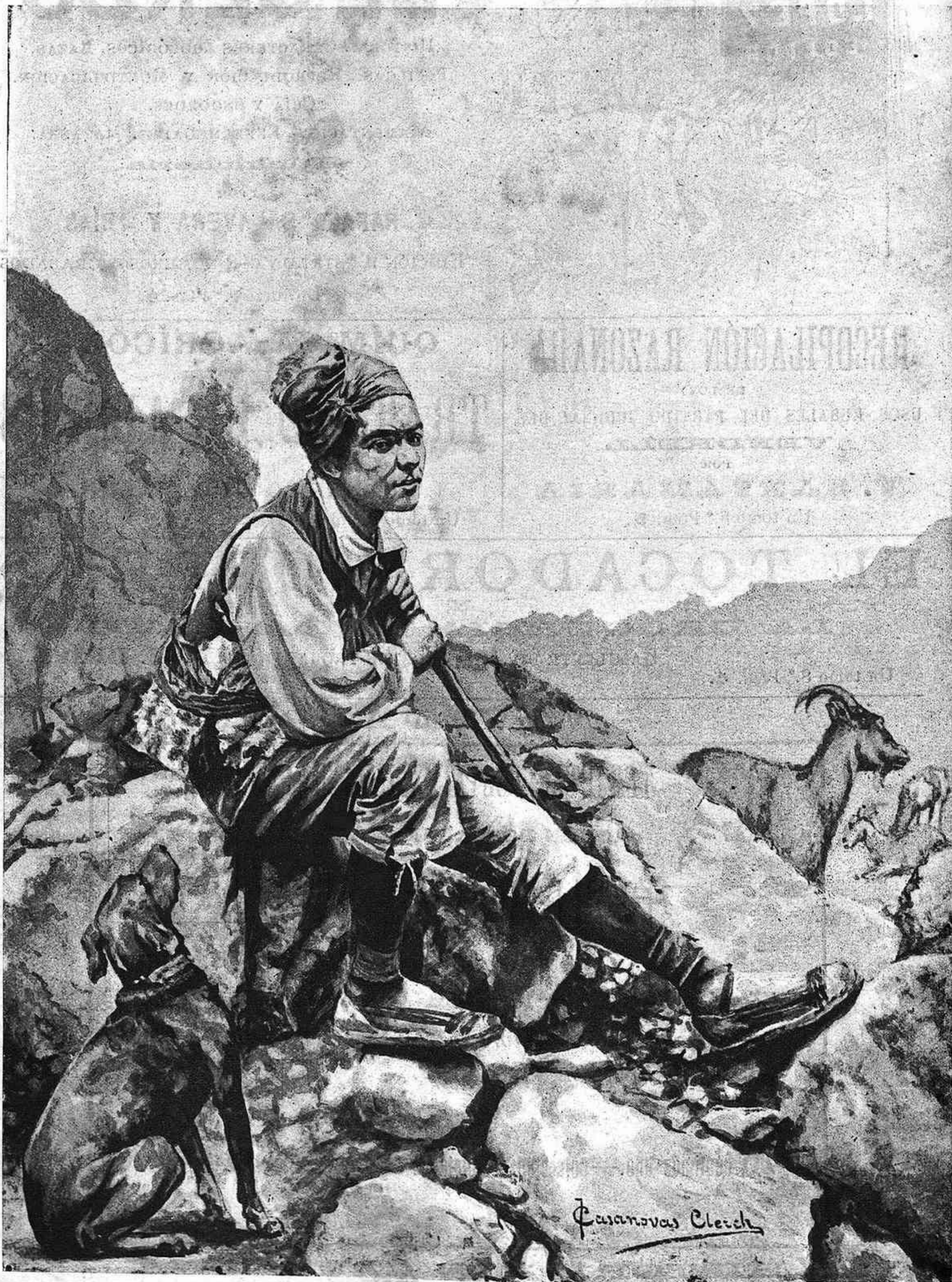
POR **ANTONIO BORI Y FONTESTÁ**

Edición ilustrada con multitud de grabados

Un tomo 8.º encuadernado Ptas. 3

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuu, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

DOLSA PAU

—Ni últimas horas, ni pissarras, ni puja de franchs... ¡Qué bé s' está aquí!